

Tillaga til þingsályktunar

um fæðuöryggi og innlenda matvælaframleiðslu.

Flm.: Ingibjörg Davíðsdóttir, Bergþór Ólason, Karl Gauti Hjaltason,
Sigmundur Davíð Gunnlaugsson, Þorgrímur Sigmundsson.

Alþingi ályktar að fela atvinnuvegaráðherra að ráðast í eftirfarandi aðgerðir, í samstarfi við hagaðila, þ.m.t. bændur, sem allar miða að því að stuðla að fæðuöryggi og efla innlenda matvælaframleiðslu:

- Gera heildstæða landsáætlun með þátttöku hagaðila, þar sem útlistað verði hvernig fæðuöryggi þjóðarinnar verði tryggt, við hvaða aðstæður sem upp kunna að koma á heimsvísu sem og á Íslandi.
- Tryggja að innlend matvælaframleiðsla búi við öruggt og fyrirsjáanlegt rekstrarumhverfi þar sem samkeppni er á jafnréttisgrundvelli, nýliðun og kynslóðaskipti auðvelduð og hlúð sé að innlendi matvælaframleiðslu í hvívetna.
- Stuðla að þróun og framleiðslu á aðföngum sem mögulegt er og hagkvæmt að framleiða innan lands.
- Innleiða hvata m.a. fyrir bændur til nýsköpunar, tæknivæðingar, fullvinnslu og þróunar hliðarafurða í landbúnaði. Koma á virkara samstarfi bænda, frumkvöðla, fyrirtækja, háskóla og tæknisamfélags.
- Efla neytendavernd með rekjanleika og öryggi matvæla. Þetta verði gert með viðunandi upprunamerkingu matvöru, þar sem fram komi m.a. uppeldisland sláturdýra og framleiðsluland matvæla, og skýrari innihaldslýsingum, svo sem um notkun lyfja við framleiðsluna og um framleiðsluferli, þ.e. hversu oft vara hafi verið fryst og þídd við vinnslu og hver sláturdagur hafi verið.
- Einfalda eftirlitskerfi matvælaframleiðslu, það gert skilvirkara og kostnaði við eftirlit létt af greininni.
- Tryggja viðunandi starfsumhverfi afurðastöðva með tillit til hagræðinga. Gera bændum auðveldara að auka heimavinnslu og efla framleiðslu til neytenda undir merkinu Beint frá býli.
- Við orkuskipti verði sérstakt tillit tekið til stöðu landbúnaðarins og bænda. Sérstakur stuðningur, sérlausnir eða aðlaganir verði tryggðar, þar sem tæknilausnir skortir eða sér-tækar aðstæður á norðurslóðum kalla á.

Greinargerð.

Með þingsályktunartillögu þessari er lagt til að atvinnuvegaráðherra verði falið að takast á hendur framangreindar aðgerðir í samstarfi við hagaðila, þ.m.t. bændur, sem allar miða að því að stuðla að fæðuöryggi og efla innlenda matvælaframleiðslu.

Meginmarkmið tillögunnar er að horfa til framtíðar og stuðla að aukinni verðmætasköpun úr íslenskum afurðum með markvissum aðgerðum. Til þess að mögulegt sé að auka verðmætasköpun og efla innlenda matvælaframleiðslu verða viss skilyrði að vera fyrir hendi sem þarf að uppfylla og eru þau upptalin í 2.–8. tölul. tillögugreinar.

Innlend matvælaframleiðsla er ein af grunnstoðunum þegar við byggjum sjálfbært og sjálfstætt samfélag til framtíðar. Skapa þarf hvata og jákvætt starfsumhverfi frumkvöðla, sem leita leiða til að fullnýta afurðir, minnka vistspor og búa til verðmæti, m.a. úr áður ónýttum afurðum. Jafnframt er mikilvægt að efla rannsóknir og þróun, ásamt því að efla hátækni-matvæla- og fæðuframleiðslu og stuðla að fjárfestingum í hátækniþúnaði. Ódýr hrein orka, hreint vatn og loft leika lykilhlutverk í framtíðarmatvælaframleiðslu á Íslandi.

Íslendingar vilja öflugna og innlenda matvælaframleiðslu sem þeir þekkja og geta treyst. Ferðamaður sem sækir Ísland heim vill neyta íslenskar vöru. Eftirspurn eftir matvælum úr nærumhverfi hefur sjaldan verið meiri og eykst með aukinni vitneskju neytandans um kosti innlendrar framleiðslu. Um allt land má sjá merki þess að einstaklingar og fyrirtæki sjái tækifæri til að skapa verðmæti úr áður ónýttum afurðum og um leið störf og auknar tekjur. Bændur hafa sýnt vilja til að auka heimavinnslu og efla framleiðslu til neytenda, undir merkinu Beint frá býli. Í því kunna að felast tækifæri og brýnt er að auka möguleika bænda á slíkri vinnslu.

Íslenskur landbúnaður hefur staðið höllum fæti um langa hríð, að honum hefur verið sótt en að sama skapi eru tækifæri og sóknarfæri víða. Eigi íslenskur landbúnaður að vera öflugur þátttakandi í því að stuðla að fæðuöryggi þjóðar, ásamt því að sjá landsmönnum fyrir hollri og næringarríkri fæðu, þarf hann stöðugt rekstrarumhverfi. Eigi greinin að geta sótt fram og nýtt styrk sinn þarf hún stuðning og öryggi.

Mikilvægi innlendrar matvælaframleiðslu hefur sjaldan verið jafn augljós og nú. Stutt er síðan þjóðin tókst á við kórónuveirufaraldurinn þar sem ein fyrstu viðbrögð við faraldrinum voru að kanna matarbirgðir landsins og skilgreina matvælaframleiðslu, flutning matvæla og flutningsfyrirtæki sem þjóðhagslega mikilvæg fyrirtæki.

Heimurinn glímur við stríðsátök, milljónir manna eru á flóttu, átök eru um tolla og önnur viðskipti, hótanir um hernám mikilvægra siglingaleiða o.s.frv. Á sama tíma stendur landbúnaður víða um heim frammi fyrir ólíkum áskorunum.

Öryggi hvers ríkis felst m.a. í því að geta brauðfætt þjóð sína og verið eins óháð öðrum og nokkur kostur er varðandi fæðu. Hluti af þjóðaröryggi Íslands er því að tryggja með sem bestum hætti að þjóðin geti verið sem mest sjálfbjarga um fæðu, þannig að fæðuöryggi sé tryggt. Öflugur landbúnaður er því augljóslega hluti þjóðaröryggis.

Flutningsmenn tillögunnar telja mikilvægt að skapa styrkari umgjörð sem eflir innlenda matvælaframleiðslu og stuðlar að fæðuöryggi þjóðarinnar og hvetja atvinnuvegaráðherra til að tryggja að sú vinna sem hér er lögð til verði sett af stað hið fyrsta.